

означаваше окончателна побѣда на манифактурния и търговски капиталъ надъ поземелната феодална собственост, тя означаваше, че слѣдъ краткия периодъ на дребно буржуазна култура, който бѣ заживѣла, много по-бърже отколкото човѣшкиятъ умъ може да обхване събитията, Турция прѣмина въ новата капиталистическа култура. Въ Турция, и особно въ нейнитѣ балкански провинции, много по-скоро отколкото въ всѣка друга страна, създаденитѣ за подобръние економическото и ступанско положение реформи, се прѣвърщаха въ своята противоположностъ. Реформитѣ въ Турция, които впрочемъ, не съществуваха прѣзъ 18. вѣкъ, прѣзъ 19-ия даваха всѣкога отрицателни резултати. Слѣдъ горнитѣ два хата, Турция, която мислѣше да е задоволила всички съсловия, неочаквано прѣмина въ вихѣра на нови неприятности. Очевидно бѣ, че слѣдъ като пощо-защо приложиха реформитѣ, положението на производителитѣ не бѣше станало розово. И то дѣйствително се влошаваше за бърже процъвналото, но незакрѣпнало или подбито отъ външна конкуренция занаятчийство и земледѣлие ¹⁾. Еснафскитѣ здружения заработиха; интелигенцията — всѣкога по-усѣтлива къмъ промѣната въ положението на нѣкоя кла-

¹⁾ Два цитата сж нуждни, за да бждатъ документирани впечатлѣнията на читателя. „Нашитѣ селяни сж до толкова смазани отъ тѣзи дългове (дълговетѣ правени у лихваритѣ — чорбаджи; за това вижъ по-нататѣкъ въ книгата, И. К.), щото само едно чудо може да ги докара да дойдатъ въ себе си. Отпадането на селското население е до толкова явно, щото не могатъ да го скриятъ в онѣзи, които си затварятъ очитѣ прѣдъ всичко“ (в. Турция отъ 1872. г.). — „Шаяцитѣ ни, абитѣ ни, келимитѣ ни, различнитѣ кожи (сахтияни и гъонове) и пр. и пр. отъ день на день губятъ цѣната си и производството имъ се намалява. . .“ (в. Право отъ 1869.). Аналогични причини бѣха принудили селското население и работницитѣ отъ Самоковъ и близкитѣ села, да бѣгатъ изъ „околноститѣ на Цариградъ и Мала Азия“ слѣдъ 1839 г. (вижъ за това Мсб. XV., 272 — 273.).